گردشگری شهری، دورهٔ ۳، شمارهٔ ۱، زمستان ۱۳۹۵
ص. ۳۰- ۱۷

بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی گردشگران شهری (مطالعهٔ موردی: شهر طرقبه)

ابوالفضل مشکینی*- استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت‌مدرس
معصومه حسینی- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه حکیم سبزواری
طاها ربانی- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت‌مدرس
صغری عباس‌زاده- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه یزد

دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۶/۲۵ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۱۲/۲۰

چکیده

امروزه گردشگری، به‌عنوان صنعتی پویا در کنار سایر فعالیت‌ها و خدمات شناخته شده است. شهرها توانایی و پتانسیل لازم برای جذب گردشگران را دارند. از آنجاکه فضاهای شهری گردشگرپذیر، بستر رشد و توسعه هستند، شناسایی و توجه به احساس امنیت اجتماعی گردشگران در این شهرها، ضروری به‌نظر می‌رسد. با توجه به این امر، ناامنی و نیز احساس ناامنی اجتماعی در فضاهای شهری گردشگرپذیر ممکن است گردشگری را با مشکل مواجه سازد. شهر طرقبه، با داشتن اقلیم مناسب و جاذبه‌های گردشگری فراوان، هرساله گردشگران بی‌شماری را به‌سمت خود جذب می‌کند. هدف این پژوهش، شناخت میزان احساس امنیت اجتماعی گردشگران در شهر طرقبه است. این پژوهش، توصیفی- تحلیلی است و به روش پیمایشی انجام گرفته است و در آن، داده‌ها و آمار و اطلاعات، به‌صورت کتابخانه‌ای و پرسشنامه گردآوری شدند. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. جامعهٔ آماری پژوهش، تمامی گردشگران داخلی واردشده به شهر طرقبه در سال ۱۳۹۴ هستند. حجم نمونه ۳۰۰ نفر و روش نمونه‌گیری، تصادفی و خوشه‌ای چندمرحله‌ای است. مطابق نتایج، میان عواملی مانند سن، جنسیت، فضاهای عموی شهر و عملکرد پلیس با احساس امنیت گردشگران، رابطهٔ معنادار وجود دارد. در این میان، با افزایش امنیت در فضاهای عمومی شهری، احساس امنیت اجتماعی گردشگران نیز بیشتر می‌شود. همچنین رابطه‌ای مستقیم و معنادار میان متغیر نقش پلیس و احساس امنیت اجتماعی گردشگران وجود دارد که نشان می‌دهد با افزایش عملکرد پلیس، احساس امنیت اجتماعی گردشگران افزایش می‌یابد. همچنین ۷۵ درصد گردشگران، از امنیت شهر طرقبه رضایت دارند و تنها ۳ درصد ناراضی بوده‌اند. به‌طورکلی، بیش از ۴۲/۳ درصد از گردشگران قصد دارند که در فرصت مناسب دوباره از این شهر دیدن کنند.

واژه‌های کلیدی: امنیت، امنیت اجتماعی، شهر طرقبه، گردشگری شهری.

* نویسنده مسئول: Email: abolfazl.meshkini@gmail.com

مقدمه

لزوم توجه جدی به مقولهٔ سیروسیاحت و گردشگری به‌عنوان پدیده‌ای جدید در زندگی ماشینی قرن بیست‌ویکم بسیار احساس می‌شود و اهمیت آن روزبه‌روز در دنیا افزایش می‌یابد (مؤیدفر و دیگران، ۱۳۹۳: ۲). گسترش صنعت گردشگری، به‌عنوان صنعتی که با حوزه‌های مختلفی مانند اقتصاد، کشاورزی، فرهنگ، محیط زیست و خدمات در تعامل است، اهمیت فراوان دارد که توسعهٔ آن در هر منطقه سبب رشد و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی آن منطقه خواهد شد (موسوی و دیگران، ۱۳۹۴: ۲۱). صنعت گردشگری، پس از اتمام جنگ جهانی دوم (۱۹۵۰)، با گسترش شهرنشینی، کاهش ساعات کار، توسعهٔ روزافزون راه‌ها و شبکه‌های حمل‌ونقل، ارتقای سطح فرهنگ عمومی و اصلاح قوانین، تحولی شگرف یافت؛ به‌طوری‌که امروزه گردشگری به یک پدیده و نماد عصر تمدن تبدیل شده است (صیدایی و هدایتی‌مقدم، ۱۳۸۹: ۸۹). این صنعت در سراسر جهان، یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های اقتصادی محسوب می‌شود. درعین‌حال یکی از حساس‌ترین و آسیب‌پذیرترین بخش‌ها، صنعت گردشگری است که به‌طور مستقیم، با بسیاری از عوامل خارجی مانند نرخ ارز، وضعیت سیاسی، درآمد، محیط زیست، آب‌وهوا و به‌ویژه امنیت در تعامل است؛ بنابراین، برای موفقیت در صنعت گردشگری باید به همهٔ عوامل تأثیرگذار بر آن، از جمله امنیت توجه کرد (Ritchie & Campiranon, 2015: 4). به نظر تارلو[1]، یکی از مهم‌ترین زیرساخت‌های لازم برای گردشگری، امنیت است و امنیت گردشگران، یکی از مسائلی است که دولت‌ها با آن روبه‌رو هستند (Tarlow, 2014: 32). با توجه به تحولات سیاسی در سطوح بین‌المللی، منطقه‌ای، ملی و محلی– که اغلب به بی‌ثباتی بازارها و مقاصد گردشگری[2] منجر می‌شود و بر مقولهٔ امنیت در صنعت گردشگری تأثیر می‌گذارد– مسئلهٔ امنیت اهمیت بیشتری می‌یابد. نمونهٔ بارز و اخیر این مورد، حملات تروریستی ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ در آمریکا بود که درنتیجهٔ آن، بازارهای جهانی صنعت گردشگری با کاهش چشمگیری در رشد مواجه شدند (حیدری چیانه و سلطانی، ۱۳۹۳: ۲۱۰)؛ بنابراین، موضوع امنیت نه‌تنها برای جامعه، بلکه برای گردشگران نیز حائز اهمیت است و احساس امنیت، نیازی اساسی در تمامی حوزه‌های فعالیت بشر از جمله گردشگری به‌شمار می‌رود (Popescu, 2011: 322). افزایش امنیت محیطی برای بهبود کاربری فضاهای شهری، از مهم‌ترین رویکردهایی است که جوامع پیشرفته در زمینهٔ علوم اجتماعی، مدیریتی و طراحی محیط به آن توجه می‌کنند (رهنما و دیگران، ۱۳۹۳: ۱۰۲). در عرصهٔ گردشگری، امنیت به‌معنای عام آن اهمیت فراوان دارد؛ زیرا احراز امنیت در عرصه‌های مختلف از جمله اقتصادی، سیاسی، قانونی، اجتماعی، روانی و... بر میزان ورود گردشگران و تمایل آن‌ها به اقامت در کشور میزبان و نیز سفرهای مجدد تأثیرگذار است. امنیت، مفهومی کلی است که شامل وضعیت سلامت و آرامش و رفاه فرد و ثبات جامعه می‌شود و در حقیقت محفوظماندن از آسیب دیگران است (حاجی‌اسماعیلی و کیانپور، ۱۳۹۳: ۶۱). امنیت و صنعت گردشگری، در تعاملی دوجانبه ممکن است هم تأثیر افزایشی و هم تأثیر کاهشی بر یکدیگر داشته باشند. بدین‌معنا که افزایش یا کاهش امنیت، سبب رونق یا رکود صنعت گردشگری می‌شود و صنعت گردشگری نیز به همین ترتیب، بر امنیت اثرگذار است؛ بنابراین، اگر خواهان توسعهٔ صنعت گردشگری هستیم، باید به مقولهٔ امنیت توجه ویژه‌ای داشته باشیم. بدون امنیت و سیاست مبتنی‌بر صلح جهانی امکان جذب و پذیرش گردشگر و بهره‌مندی از این سرمایهٔ عظیم میسر نخواهد بود (عبدلی و دیگران، ۱۳۹۳: ۲۴۲). براین‌اساس، در هرگونه برنامه‌ریزی برای گردشگری و گردشگران در شهرها، باید به ابعاد امنیتی توجه شود؛ زیرا گردشگران، مکان‌هایی را برای تفریح و مسافرت انتخاب می‌کنند که به‌لحاظ امنیت وضعیت مطلوبی داشته باشند. با توجه به این امر، برقراری توازن بین توسعهٔ گردشگری و امنیت جامعه الزامی است. به همین دلیل، احساس امنیت اجتماعی فرایندی روانی و اجتماعی است که گردشگران شهری براساس نیازها، علایق، خواسته‌ها و توانمندی‌های

1. Tarlow
2. Tourism Destinations

شخصیتی و روانی خود، در ایجاد و ازبین‌بردن آن، نقش اساسی دارند. یکی از مواردی که در زمینهٔ گردشگری کمتر به آن توجه شده است، میزان احساس امنیت گردشگران شهری است که با توسعهٔ صنعت گردشگری و درآمدزایی، رابطهٔ متقابل دارد. در همین زمینه، بین امنیت و گردشگری همبستگی وجود دارد و تا امنیت اجتماعی در یک منطقه برقرار نشود، گردشگری و توسعهٔ آن برای یک جامعه اهمیت مطلوبی ندارد و این امر، اهمیت و ضرورت پرداخت به این موضوع را نمایان می‌کند.

بحث امنیت اجتماعی گردشگران شهری و تأثیرات گردشگران بر جامعهٔ میزبان، از موضوعات مهمی است که پژوهشگران کمتر به آن توجه کرده‌اند. با توجه به ویژگی گردشگران، توجه به ابعاد امنیت اجتماعی گردشگری شهری، ضرورتی انکارناپذیر است. در این راستا، شهر طرقبه با داشتن اقلیم مناسب و جاذبه‌های طبیعی و انسان‌ساخت، یکی از مقاصد گردشگران داخلی به‌شمار می‌رود. براین‌اساس، در این پژوهش به بررسی شناسایی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در گردشگری این شهر پرداخته می‌شود. هدف این پژوهش، پاسخگویی به این پرسش‌هاست که میزان احساس امنیت اجتماعی گردشگران داخلی شهر طرقبه چقدر است و عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در گردشگری شهری شهر طرقبه چیست.

مبانی نظری

امروزه با گسترش و پیچیده‌شدن جوامع، موضوع امنیت، ابعاد گسترده و پیچیده‌ای به خود گرفته است. امنیت، یکی از مهم‌ترین عوامل پایداری جوامع امروزی به‌شمار می‌آید. گسترهٔ مفهوم امنیت، عرصهٔ تصمیم‌سازی، کنش و واکنش‌های حرفه‌ای است. امنیت مفهومی ذهنی و نسبی و مقوله‌ای چندوجهی است که رابطه‌ای متقابل و دوسویه با پیشرفت و توسعه دارد (موسوی و دیگران، ۱۳۹۴: ۱۸۶). امروزه گردشگران، مناطقی را برای فعالیت‌های فراغتی انتخاب می‌کنند که امنیت داشته باشد. با توجه به گزارش‌هایی که از حضور گردشگران در مقاصد گردشگری ناامن منتشر شد، در ادبیات دانشگاهی، بر اصطلاحی با عنوان امنیت در گردشگری تأکید جدی شده است. وقوع جرم در گردشگری، نه‌تنها موجب می‌شود گردشگران مناطق جرم‌خیز را انتخاب نکنند، بلکه ممکن است آیندهٔ پیامدهای مثبت گردشگری برای ساکنان محلی نیز با چالش روبه‌رو شود. این شرایط ممکن است برعکس هم باشد؛ یعنی گردشگران در جوامع محلی ناامنی ایجاد کنند. گردشگری پدیده‌ای اجتماعی است و یکی از اشکال زندگی اجتماعی محسوب می‌شود. به همین دلیل، توجه به جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی آن، مانند رفتار افراد و گروه‌ها در ارتباط با گردشگری و تأثیرات گردشگری بر جامعه بسیار مهم است. گردشگری، بر روابط میان جوامع و فرهنگ‌ها تأثیرهای عمیقی دارد و منشأ تغییر و تحولات و الگوبرداری‌های گوناگون است (رمضان‌زاده لسبوئی و دیگران، ۱۳۹۴: ۳۱۲). زمینه‌های احساس ناامنی، یکی از مهم‌ترین مسائل فضاهای شهری محسوب می‌شود و به‌موجب آن، شرایط برای وقوع جرم بسیار مستعدتر است. احساس امنیت در فضاهای شهری، یکی از شاخص‌های کیفیت فضا محسوب می‌شود و علی‌رغم آنکه مسئلهٔ فضای امن شهری در هر جامعه، مسئله‌ای پیچیده و دارای ابعاد متنوع و متعدد اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی است، در تأمین این نیاز نباید از نقش و تأثیر عوامل محیطی و کالبدی غافل شد. فضای شهری به‌عنوان محیطی که رفتارهای عمومی انسان‌ها در آن جریان دارد، همواره در تعامل دوطرفه با انسان است؛ بنابراین، به‌عنوان بستری برای فعالیت‌های عمومی انسان باید، هم به‌راحتی قابل‌درک و هم ایمن باشد؛ بنابراین، وجود امنیت در محیط‌های شهری یکی از الزام‌های اساسی کیفیت زندگی محسوب می‌شود (موسوی و دیگران، ۱۳۹۴: ۱۸۶). امنیت، در شالودهٔ حیات آدمی نقش اساسی دارد؛ به‌گونه‌ای‌که با تمامی حوزه‌های فعال زندگی پیوند خورده است. انسان که همیشه در جمع و با جمع تعریف می‌شود، حراست و پاسداری از اجتماعی را برعهده دارد که تماس و ارتباط میان افراد را فراهم می‌کند (نایب‌پور و دیگران، ۱۳۹۳: ۸۱). بیشتر صاحب‌نظران بر آن‌اند که امنیت،

مفهومی بیرونی و عینی است و احساس امنیت، مفهومی درونی و ذهنی. امنیت به‌معنای نبود عوامل تهدیدکنندهٔ فرد و احساس امنیت به‌معنای نداشتن احساس درونی ناامنی است. در این زمینه می‌توان گفت که احساس امنیت ممکن است با امنیت واقعی تناسب داشته باشد یا نداشته باشد. یعنی در شرایطی که امنیت عینی وجود نداشته باشد، فرد ممکن است احساس امنیت کند؛ یا اینکه عوامل ایجادکنندهٔ امنیت درواقع وجود داشته باشند، اما فرد احساس امنیت نکند (محمدی و دیگران، ۱۳۹۱: ۱۴۶). احساس امنیت، به احساس رهایی انسان از اضطراب، بیم و خطر اطلاق می‌شود. درواقع، زمانی که فرد احساس کند در جامعه و تعاملات اجتماعی، خطری جان، مال یا سلامتی وی را تهدید نمی‌کند، می‌توان گفت فرد دارای احساس امنیت است. این احساس امنیت، از طریق اعتماد به ارگان‌های تأمین‌کنندهٔ امنیت، دولت، مدرسه، نظام اقتصادی، خانواده، شبکهٔ دوستان و... تأمین می‌شود؛ بنابراین، درجهٔ اعتمادورزی فرد به دیگران، مشخصهٔ مناسبی برای تعیین درجهٔ احساس امنیت وی تلقی می‌شود (صدیق سروستانی و نیمروزی، ۱۳۸۹: ۱۹۶). در فضاهای شهری، احساس امنیت به این معناست که شهروندان بتوانند آزادانه جابه‌جا شوند، با همشهریان خود ارتباط برقرار کنند و به فعالیت‌های اجتماعی بپردازند، بدون آنکه تهدید شوند یا با خشونت و آزار و اذیت جسمی و روحی یا نابرابری جنسی مواجه شوند. احساس امنیت در فضاهای شهری به‌معنای امنیت خاطر شهروندان از مال، جان و... است که خود سازمان‌یافتگی، قانونمندی و باثبات‌بودن جامعه را نشان می‌دهد (لطفی و دیگران، ۱۳۹۳: ۴۵).

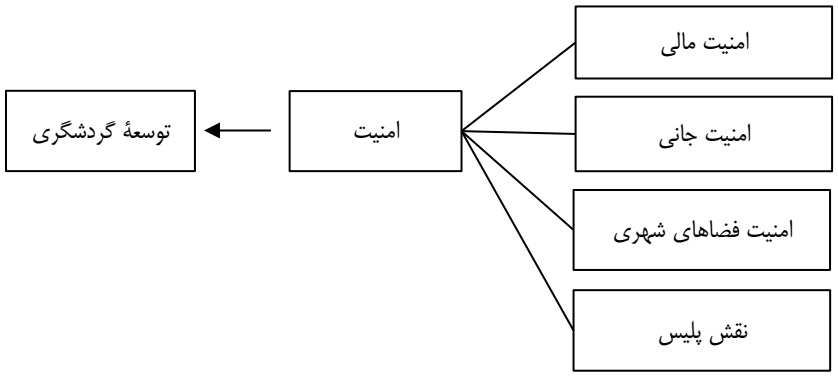
امنیت در هر جامعه‌ای با دیگر جوامع کاملاً متفاوت است. این ویژگی امنیت، مبین نسبی‌بودن آن است. امنیت یکی از اخیار جمعی است که جامعه برای شهروندان خود و هرکس دیگری که در آن زندگی می‌کند، فراهم می‌نماید. در بعد عینی، امنیت را می‌توان به عنوان فراغت از تهدیدی تعریف کرد. در بعد ذهنی مراد از امنیت، احساس آرامش و یا عدم احساس تهدید و عدم احساس ترس ناشی از آن از سوی محیط‌های دور و نزدیک فرد است. احساس امنیت اجتماعی را اولین بار باری بوزان در کتاب *مردم، دولت‌ها و هراس* به‌کار برد. در آرای وی، حوزه‌ای از زندگی که فرد خود را به‌واسطهٔ مفهوم «ما» متعلق به آن می‌داند و دربرابر آن احساس تعهد و تکلیف می‌کند، مورد نظر است؛ بنابراین، هر عامل و پدیده‌ای که سبب ایجاد اختلال در احساس تعلق و همبستگی اعضای یک گروه شود، درواقع، هویت آن گروه را به مخاطره می‌اندازد و تهدیدی برای امنیت اجتماعی آن قلمداد می‌شود (خوش‌فر و دیگران، ۱۳۹۲: ۱۸۴). براساس نظریهٔ نیازهای مازلو[1]، هدف گردشگر از انجام‌دادن فعالیت گردشگری، برطرف‌شدن نیازهایش از نیرومندترین تا ضعیف‌ترین است، نیازهای جسمانی، ایمنی اجتماعی، احترام و نیاز به خودیابی یا تحقق ذات. برطرف‌کردن این نیازها در سفر، افراد را قادر می‌سازد تا به استعدادهای خود فعلیت ببخشد؛ بنابراین، جامعهٔ میزبان باید نیازهای گردشگر را برطرف سازد تا گردشگر به رضایت دست یابد. در غیر این صورت، سطح رضایتمندی او کاهش خواهد یافت. مطابق این نظریه، جامعهٔ میزبان باید به‌دنبال شناسایی نیازهای گردشگران باشد؛ چراکه افراد دارای نیازها و انگیزه‌های خاصی هستند و رفتارهای فرد، او را درجهت ارضای آن نیازها هدایت می‌کند که مهم‌ترین آن‌ها، امنیت در جامعهٔ میزبان است؛ به‌طوری‌که وجود چنین انگیزه‌ای، احتمال تکرار سفر را تقویت می‌کند. کنش متقابل نمادین، یکی از نظریه‌های کلاسیک جامعه‌شناسی، بر تفسیر ذهنی تأکید دارد. یعنی اینکه این مکتب بر افراد تاثیر می‌گذارد و چهارچوب به آنها می‌دهد هم در چارچوب روابط افراد خود مکتب ساخته و رشد می‌کند. در این تعامل متقابل، بنیان‌های نظم و امنیت– که بر رفتار اجتماعی افراد استوارند– ساخته می‌شوند و تداوم می‌یابند. براین‌اساس، احساس امنیت در این دیدگاه تبیین می‌شود (بخارایی و دیگران، ۱۳۹۳: ۸۱– ۸۲). امنیت اجتماعی، با فضا و ساخت‌وسازهای شهری ارتباط معنادار دارد. در این زمینه جیکوبز می‌گوید: آرامش فضای شهری ابتدا به‌وسیلهٔ پلیس تأمین نمی‌شود، منظور جمله این است حضور پلیس شرط کافی برای ایجاد

1. Maslow

امنیت نیست ولی شرط لازم است که حتماً حضور داشته باشد. به اعتقاد باری بوزان احساس امنیت فردی به شبکهٔ روابط و تناقضات بین امنیت شخصی و دولت مرتبط می‌شود. آرامش فضای شهری، ابتدا به‌وسیلهٔ شبکهٔ ناخودآگاه و پیچیدهٔ اجتماعی و استانداردهای موجود میان مردم حفظ می‌شود. او درمورد خودانتظامی‌بودن یک خیابان چنین توضیح می‌دهد: باید همواره چشم‌هایی خیابان را بنگرند؛ چشم‌های کسانی که ما آن‌ها را مالکان طبیعی و حقیقی خیابان می‌نامیم. عبور و مرور از پیاده‌روها باید به‌صورت مداوم صورت گیرد تا بر نگاه‌های مؤثر بر خیابان افزوده شود. همچنین باید به ساکنان آنجا، نگریستن به خیابان آموزش داده شود (گلی، ۱۳۹۰: ۱۴۸).

براساس مبانی نظری مطرح‌شده، احساس امنیت اجتماعی را می‌توان به شرح زیر تعریف کرد:

احساس امنیت اجتماعی، به نداشتن هراس از تهدید یا به‌مخاطره‌افتادن ویژگی‌های اساسی و ارزش‌های انسانی و نبود ترس از تهدید حقوق و آزادی‌های مشروع گفته می‌شود (مختاری و دیگران، ۱۳۹۱: ۳۰). امنیت اجتماعی در این پژوهش، در دو بعد امنیت جانی و مالی درنظر گرفته شده است. فضاهای فیزیکی شهری، آن دسته از نمادها و جنبه‌های عینی شهر را به نمایش می‌گذارند که شامل ریخت‌شناسی و شکل‌بندی خیابان‌ها، معابر و... در سطح شهر هستند و فضای اجتماعی و ارتباطی را در سطح شهر شکل می‌دهند که بر امنیت اثرگذارند. نیروی انتظامی نیز نقش اول را در ایجاد حفظ نظم و آرامش شهروندان و گردشگران برعهده دارد؛ بنابراین، این دو عامل نیز در احساس امنیت اجتماعی تأثیرگذار هستند که به‌عنوان بعد سوم امنیت فضاهای شهری و بعد چهارم نقش پلیس در امنیت، به سایر ابعاد افزوده شده‌اند.

شکل ۱. مدل تحلیلی پژوهش، نقش عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در توسعهٔ گردشگری
منبع: نگارندگان

در زمینهٔ امنیت گردشگران پژوهش‌هایی انجام شده که به شرح زیر است:

احمد شمیم و مظفر[1] (۲۰۱۴) به بررسی تأثیر موانع امنیتی و بی‌ثباتی در جامو و کشمیر در توسعهٔ گردشگری پرداختند. مطابق یافته‌ها، گردشگری موتور رشد و توسعهٔ این مناطق است و در ایجاد اشتغال مستقیم و غیرمستقیم و همچنین در رشد صنایع جامو و کشمیر، تأثیر شایان‌توجهی داشته است، اما به‌دنبال ناآرامی و خشونت، از سال ۱۹۸۹ در این منطقه پایداری صنعت گردشگری تهدید می‌شود و به‌دنبال بی‌ثباتی سیاسی و ناامنی، تعداد گردشگران کاهش چشمگیری یافته است.

صفری علی‌اکبری (۲۰۱۳) به بررسی رابطهٔ امنیت و توسعهٔ گردشگری روستایی در منطقهٔ اورامانات پرداخت. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد افزایش ورود گردشگران به این منطقه سبب ایجاد اشتغال در بخش‌های مختلف

1. Shamim and Muzafar

شده است. همچنین رابطه‌ای دوطرفه بین توسعهٔ گردشگری و امنیت وجود دارد؛ بنابراین، می‌توان گفت که توسعهٔ گردشگری و امنیت رابطهٔ معنادار دارند.

مسومبو[1] (۲۰۰۹) درک احساس امنیت گردشگران و بررسی سیاست‌های گردشگری برای برقراری شرایط ایمنی و امنیت گردشگران در منطقهٔ اومهالاسوز[2] را مطالعه کرد. مطابق یافته‌ها، فعالیت‌ها، قوانین و سیاست‌ها در زمینهٔ گردشگری، برای جامعهٔ محلی و مقامات شهری هنوز ناشناخته است. همچنین بعضی از جرائم مردم بومی علیه گردشگران، ناشی از ناآگاهی آن‌ها از اهمیت صنعت گردشگری است؛ بنابراین، وی پیشنهاد می‌کند که دولت محلی (انجمن‌ها) در زمینهٔ اهمیت فعالیت‌های گردشگری، به مردم بومی آموزش دهد.

بخارایی و دیگران (۱۳۹۳) به بررسی امنیت اجتماعی و نقش آن در ترویج گردشگری مشهد پرداختند. مطابق یافته‌ها، با افزایش امنیت در فضاهای عمومی، امنیت اجتماعی در میان زائران نیز افزایش می‌یابد. عملکرد بهینه و به‌موقع پلیس در هنگام خطر، بر امنیت گردشگران می‌افزاید. همچنین آموزش نیروهای انسانی متخصص برای راهنمایی گردشگران، میزان امنیت اجتماعی گردشگران را افزایش می‌دهد. علاوه‌براین، بین تبلیغات رسانه‌ای و میزان امنیت اجتماعی گردشگران، رابطهٔ معنادار وجود دارد.

عبدلی و دیگران (۱۳۹۳) به بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی گردشگران داخلی شهر اصفهان پرداختند. نتایج نشان می‌دهد میزان تحصیلات، سن، سواد، وضعیت تأهل، میزان درآمد، نقش نیروی انتظامی و رسانه‌ها به مقدار زیادی بر میزان احساس امنیت اجتماعی گردشگران شهری اثرگذار است و در این میان، وضعیت کالبدی- فیزیکی شهر میزبان، از نظر گردشگران کمترین تأثیر را دارد. همچنین ۴۷/۷ درصد از گردشگران، از امنیت اجتماعی شهر اصفهان رضایت دارند و ۱۸/۷ درصد ناراضی‌اند. به‌طورکلی، بیش از ۸۰ درصد پاسخگویان معتقدند که در فرصت مناسب، دوباره از این شهر دیدن می‌کنند.

نسترن و دیگران (۱۳۹۲) به تحلیل ابعاد مختلف امنیت در محورهای گردشگرپذیر شهر اصفهان پرداختند. مطابق نتایج، تفاوت معناداری میان محورهای گردشگری مورد نظر پژوهش در ابعاد امنیت روانی، اقتصادی و محیطی با سطح اطمینان ۹۵ درصد وجود دارد. در بعد امنیت اجتماعی نیز تفاوتی میان محورهای مورد بررسی دیده نمی‌شود. همچنین با توجه به نتایج آزمون مقایسهٔ تعقیبی فیشر می‌توان گفت که محور زاینده‌رود در بیشتر ابعاد امنیت، در مقایسه با دو محور دیگر امنیت کمتری دارد.

سیدعلی‌پور و دیگران (۱۳۹۳) سیاست‌ها و راهبردهای توسعهٔ گردشگری در مناطق آزاد تجاری قشم را با تأکید بر نظم و امنیت اجتماعی مطالعه کردند. نتایج بیانگر آن است که با تدوین طرح جامع گردشگری و راهبردهای سیاست‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت و شناسایی قوت‌ها، ضعف‌ها، تهدیدها و فرصت‌ها می‌توان زمینهٔ توسعه و شکوفایی گردشگری را فراهم ساخت. کمبود امکانات و خدمات در سایت‌های پارک طبیعت، نبود نیروی انسانی متخصص و جذب‌نکردن سرمایه‌گذاری خارجی، از مهم‌ترین مشکلات بخش گردشگری منطقهٔ آزاد قشم است. همچنین امنیت اجتماعی منطقهٔ آزاد، در آینده با مشکلاتی مواجه خواهد بود و درصورت انجام‌نگرفتن اقدامات اصولی، ناامنی در مناطق گردشگری افزایش خواهد یافت.

هزارجریبی (۱۳۹۰) به بررسی احساس امنیت اجتماعی از منظر توسعهٔ گردشگری پرداخت. نتایج نشان می‌دهد بین احساس امنیت اجتماعی و گردشگری، رابطهٔ مثبت و مستقیم وجود دارد. به‌عبارتی، هرقدر احساس امنیت اجتماعی گردشگران افزایش یابد، تمایل آنان به اقامت در ایران و حتی سفرهای مجدد بیشتر می‌شود. مقایسهٔ احساس امنیت

1. Mthembu
2. Umhlathlathuze

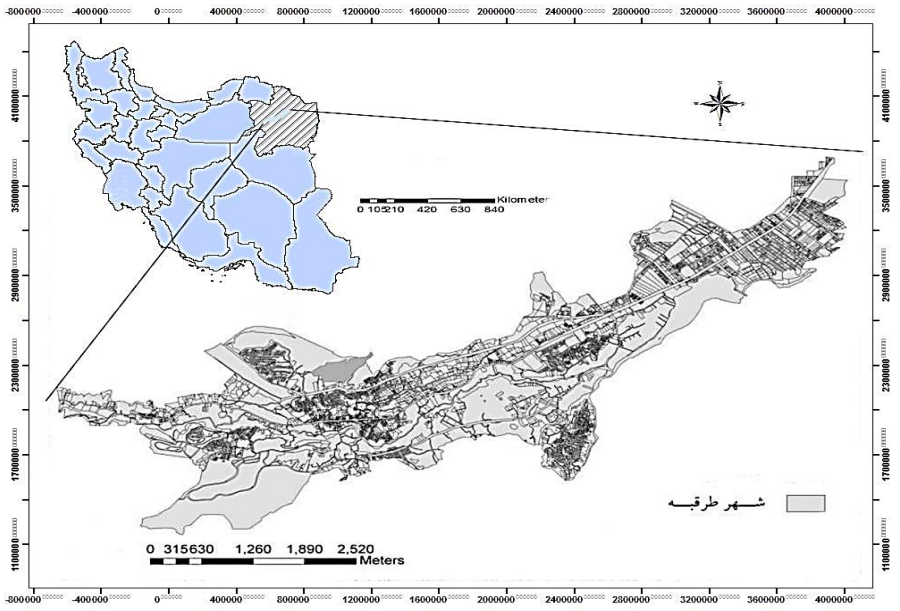
اجتماعی از منظر گردشگران خارجی برای سفر به ایران بیانگر آن است که گردشگران آفریقایی، بیشترین و گردشگران اروپایی کمترین احساس امنیت را داشته‌اند. نتیجهٔ آزمون خی‌دو (chi-square=۱۴/۵۵۷) در سطح معنادار ۰/۰۶۸ نشان می‌دهد که درمورد احساس امنیت اجتماعی در میان گردشگران خارجی تفاوت معناداری وجود ندارد. این نبود تفاوت، بین متغیرهای زمینه‌ای مانند سن، جنس و تحصیلات نیز مشاهده می‌شود. همچنین ضریب رگرسیون احساس امنیت اجتماعی نشان می‌دهد به‌ازای یک واحد افزایش در احساس امنیت، ۰/۵۶۹ واحد در تمایل به سفر مجدد گردشگران به ایران افزایش وجود دارد.

با توجه به پژوهش‌های مذکور، می‌توان فرضیه‌های پژوهش را به شکل زیر مطرح کرد:

- بین سن و احساس امنیت اجتماعی گردشگران رابطه وجود دارد.
- بین میزان احساس امنیت زنان و مردان تفاوت معنادار وجود دارد.
- وضعیت کالبدی- فیزیکی شهر طرقبه، بر میزان احساس امنیت اجتماعی گردشگران تأثیر معنادار دارد.
- بین نقش نیروی انتظامی و احساس امنیت اجتماعی گردشگران رابطهٔ معنادار وجود دارد.

منطقهٔ مورد مطالعه

شهر طرقبه، یکی از شهرستان‌های استان خراسان رضوی در مجاورت مادرشهر سه‌میلیون‌نفری مشهد است. این شهر با مساحت حدود ۸۸۹۲ هکتار در شهرستان طرقبه و شاندیز در استان خراسان رضوی، در فاصلهٔ ۸ کیلومتری شمال غرب شهر مشهد و در طول جغرافیایی ۸۳ درجه و ۹۷ دقیقه و عرض جغرافیایی ۹۰ درجه و ۹۸ دقیقهٔ جغرافیایی قرار دارد. شهر طرقبه و قابلیت‌ها و استعدادهای طبیعی و گردشگری منحصربه‌فرد آن، سرمایه‌ای طبیعی در مجاورت مشهد محسوب می‌شود. این شهر به‌دلیل توسعهٔ سریع، در زمینه‌های مختلف از جمله کالبدی به‌شدت تحول یافته است. شهر به صورت خطی حول محور ارتباطی اصلی شهر که از جنوب به دره رودخانه جاغرق و از شمال به جاده جدید طرقبه متصل می‌شود. توسعهٔ کنونی شهر، در شمال این محور اصلی صورت می‌گیرد که محدوده‌ای سرسبز است (حسینی و دیگران، ۱۳۹۴: ۴۸).

شکل ۲. موقعیت جغرافیایی منطقهٔ مورد مطالعه

روش پژوهش

این پژوهش توصیفی- تحلیلی است و به دو روش کتابخانه‌ای و میدانی انجام شده است. بدین‌ترتیب، ابتدا مطالعات کتابخانه‌ای انجام گرفت. سپس به روش میدانی (پیمایشی) و با استفاده از پرسشنامه، اطلاعات و آمار مورد نیاز گردآوری شد. جامعهٔ آماری پژوهش شامل تمامی گردشگران شهری واردشده به شهر طرقبه در سال ۱۳۹۴ است که براساس آمار اخذشده از شهرداری شهر طرقبه، سالیانه ۱،۲۰۰،۰۰۰ نفرند. نمونه‌گیری با استفاده از فرمول کوکران انجام گرفت و با اطمینان ۹۵ درصد و احتمال خطای ۵ درصد، حجم نمونه برای این شهر ۳۰۰ گردشگر به‌دست آمد. برای افزایش روایی پژوهش، از روش و تکنیک روایی محتوایی و صوری استفاده شد برای تعیین پایایی پرسشنامه‌ها، سی پرسشنامه بعد از اصلاحات تهیه شد و پرسشنامه‌ها در شهر با اجرای آزمون مقدماتی توزیع شدند. پس از پاسخگویی به پرسشنامه و واردکردن اطلاعات در نرم‌افزار SPSS، ضریب آلفای کرونباخ برای آن‌ها محاسبه شد. عدد آلفا در این پژوهش، ۰/۷۳ محاسبه شده است که نشان می‌دهد سؤالات پرسشنامه پایایی مناسب دارند. برای بررسی امنیت اجتماعی در میان گردشگران شهری طرقبه، مؤلفه‌های امنیت جانی (هفت گویه)، امنیت مالی (هشت گویه)، احساس امنیت در فضاهای شهری (هفت گویه) و نقش پلیس در احساس امنیت گردشگران (دوازده گویه) ارائه و سنجش شدند.

بحث و یافته‌ها

از مجموع جامعهٔ آماری پژوهش، ۲۳۹ نفر (۷۹/۷ درصد) مرد و ۶۱ نفر (۲۰/۳ درصد) زن هستند. از نظر تحصیلات نیز ۱۴۴ نفر (۴۸ درصد) مدرک کارشناسی دارند. برحسب گروه شغلی پاسخگویان ۲۱۹ نفر (۷۳ درصد) شغل خود را آزاد اعلام کرده‌اند. برحسب درآمد نیز ۱۳۴ نفر (۷/۴۴ درصد) درآمد خود را یک میلیون عنوان نموده‌اند. ۱۵۲ نفر (۵۰/۷ درصد) پاسخگویان متأهل و ۱۴۸ نفر (۴۹/۳ درصد) مجرد هستند.

یافته‌های توصیفی پژوهش نشان می‌دهد درصد بالایی از گردشگران، شهر طرقبه را دارای امنیت نسبتاً خوبی می‌دانند. از کل نمونهٔ مورد بررسی، ۲۲۵ گردشگر (۷۵ درصد) امنیت بالا، ۶۶ گردشگر (۲۲ درصد) امنیت متوسط و ۹ گردشگر (۳ درصد) امنیت کم دارند (جدول ۱):

جدول ۱. میزان امنیت شهر طرقبه از دیدگاه گردشگران

رضایتمندی از امنیت شهر طرقبه	تعداد	درصد
امنیت بالا	۲۲۵	۷۵
امنیت متوسط	۶۶	۲۲
امنیت کم	۹	۳

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۴

همچنین مطابق یافته‌ها، درصد بالایی از گردشگران حاضر به مسافرت و تفریح مجدد در شهر طرقبه هستند. با توجه به مؤلفه‌های گردشگری و مسائل امنیت اجتماعی موجود در شهر، ۱۲۷ گردشگر (۴۲/۳ درصد) با بیشترین درصد اظهار داشته‌اند که بار دیگر به این شهر سفر خواهند کرد و فقط ۳ گردشگر معادل (۱ درصد) اظهار کرده‌اند که دیگر به این شهر مسافرت نمی‌کنند (جدول ۲). مهم‌ترین عوامل مسافرت مجدد گردشگران، قیمت مناسب مکان اقامت، امنیت مناسب در فضاهای شهری، فضاهای تفریحی، طبیعی توسط پاسخگویان است.

جدول ۲. بررسی انگیزهٔ مسافرت مجدد به این شهر از دیدگاه گردشگران

انگیزهٔ مسافرت مجدد به شهر طرقبه	تعداد	درصد
کاملاً مخالف	۳	۱
مخالف	۶	۲
بدون نظر	۶۵	۲۱/۷
موافق	۱۲۷	۴۲/۳
کاملاً موافق	۹۹	۳۳

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۴

بررسی و تحلیل رابطهٔ میان جنسیت گردشگران و احساس امنیت اجتماعی در شهر طرقبه نشان می‌دهد با توجه به آزمون تفاوت میانگین‌ها و سطح معناداری، بین این دو متغیر رابطهٔ معنادار (معکوس) وجود دارد؛ به‌طوری‌که میانگین نمرهٔ احساس امنیت اجتماعی براساس طیف ۱ تا ۵ برای مردان ۸۷/۱۷ و برای زنان ۴۵/۵۳ به‌دست آمد که نشانگر احساس امنیت کمتر زنان است؛ بنابراین، فرضیهٔ دوم تحقیق مبنی‌بر تفاوت معناداربودن میزان احساس امنیت زنان و مردان بین تأیید می‌شود.

جدول ۳. آزمون میانگین بین جنسیت گردشگران و احساس امنیت اجتماعی

جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	سطح معناداری
مرد	۲۳۹	۸۷/۱۷	۱۱/۸	-۷/۱۴	۰/۰۰۳
زن	۶۱	۴۵/۵۳	۱۰		

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۴

جدول ماتریس همبستگی درمورد احساس امنیت اجتماعی گردشگران شهری براساس میزان سن نشان می‌دهد با اطمینان ۹۵ درصد و سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱، بین سن گردشگران و احساس امنیت اجتماعی، رابطه وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه ۰/۱۴۸ است که به‌صورت مستقیم (مثبت) و در حد ضعیف است. بدین‌معنا که با بالارفتن سن گردشگران، میزان احساس امنیت اجتماعی نیز به نسبت ضعیفی افزایش می‌یابد (جدول ۴).

جدول ۴. آزمون همبستگی پیرسون بین احساس امنیت و سن گردشگران

	احساس امنیت	سن
ضریب همبستگی پیرسون Pearson Correlation	۱/۰۰۰	۰/۱۴۸
سطح معناداری Sig. (2-tailed)		۰/۰۰۳
تعداد (N)	۳۰۰	۳۰۰

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۴

با توجه به نتایج آزمون همبستگی پیرسون و آمار توصیفی، بین دو متغیر امنیت در فضاهای عمومی شهر و احساس امنیت اجتماعی گردشگران، به میزان ۳۲ درصد رابطهٔ مستقیم وجود دارد. می‌توان گفت که با اطمینان ۹۵ درصد و سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱، بین سن گردشگران و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد (جدول ۵).

جدول ۵. آزمون همبستگی پیرسون بین احساس امنیت اجتماعی و امنیت فضای عمومی شهر

	احساس امنیت	سن
ضریب همبستگی پیرسون Pearson Correlation	۱/۰۰۰	۰/۳۲۸
سطح معناداری Sig. (2-tailed)		۰/۰۰۴
تعداد (N)	۳۰۰	۳۰۰

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۴

با توجه به جدول ۶ مقدار ضریب همبستگی چندگانه (R) ۰/۴۴۵ است. این ضریب، شدت رابطهٔ میان متغیر امنیت در فضاهای عمومی شهر و احساس امنیت اجتماعی گردشگران را نشان می‌دهد که مقدار آن همواره بین صفر و یک در نوسان است. همچنین ضریب تعیین به‌دست‌آمده برای میزان تغییرپذیری ۰/۰۷۸ است که نشان می‌دهد متغیر امنیت فضاهای عموی شهر، ۷۸ درصد از تغییرات متغیر وابستهٔ احساس امنیت را تبیین می‌کند؛ یعنی رابطهٔ مستقیم و معناداری بین متغیر امنیت در فضاهای عمومی شهری و احساس امنیت اجتماعی گردشگران وجود دارد که نشان می‌دهد با افزایش امنیت در فضاهای عمومی شهری، احساس امنیت اجتماعی گردشگران نیز افزایش می‌یابد.

جدول ۶. ضریب همبستگی چندگانه بین احساس امنیت اجتماعی و امنیت فضای عمومی

	ضریب همبستگی (R) چندگانه	ضریب تعیین R ۲	خطای معیار تخمین
احساس امنیت اجتماعی و امنیت فضای عمومی	۰/۴۵۵	۰/۰۷۸	۵/۴۰۱۲۱

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۴

با توجه به نتایج آزمون همبستگی پیرسون، بین دو متغیر نقش پلیس و احساس امنیت اجتماعی گردشگران، به میزان ۶۷ درصد رابطهٔ مستقیم وجود دارد. می‌توان گفت که با اطمینان ۹۵ درصد و سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱ بین نقش پلیس و احساس امنیت اجتماعی گردشگران رابطه دیده می‌شود (جدول ۷).

جدول ۷. آزمون همبستگی پیرسون بین احساس امنیت اجتماعی گردشگران و نقش پلیس

	احساس امنیت	سن
ضریب همبستگی پیرسون Pearson Correlation	۱/۰۰۰	۰/۶۷۸
سطح معناداری Sig. (2-tailed)		۰/۰۰۲
تعداد (N)	۳۰۰	۳۰۰

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۴

با توجه به جدول ۸ مقدار ضریب همبستگی چندگانه (R) ۰/۴۴۵ است. این ضریب، شدت رابطهٔ میان متغیر امنیت در فضاهای عمومی شهر و احساس امنیت اجتماعی گردشگران را نشان می‌دهد که مقدار آن همواره بین صفر و یک در نوسان است. همچنین ضریب تعیین که مقدار تغییرپذیری را نشان می‌دهد، ۰/۰۷۸ است که براساس آن، متغیر نقش پلیس، با ۶۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته، احساس امنیت را تبیین کرده است؛ یعنی رابطهٔ مستقیم و معناداری میان متغیر نقش پلیس و احساس امنیت اجتماعی گردشگران وجود دارد که نشان می‌دهد با افزایش امنیت توسط پلیس، احساس امنیت اجتماعی گردشگران نیز افزایش می‌یابد.

جدول ۸. ضریب همبستگی چندگانه بین احساس امنیت اجتماعی و نقش پلیس

	ضریب همبستگی (R) چندگانه	ضریب تعیین R^2	خطای معیار تخمین
احساس امنیت اجتماعی و نقش پلیس	۰/۷۵۶	۰/۶۷۱	۷/۷۰۱۰۷۱

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۴

نتیجه‌گیری

در دهه‌های اخیر، افزایش چشمگیر گردشگران سبب رونق صنعت گردشگری شده و این صنعت را به یکی از فعالیت‌های مهم اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی در سراسر جهان تبدیل کرده است. مطالعات نشان می‌دهد رونق گردشگری، از عوامل مختلفی تأثیر می‌پذیرد؛ بنابراین، باید برنامه‌ریزی صحیحی برای توسعهٔ گردشگری صورت گیرد؛ زیرا توسعهٔ گردشگری شهری آثار مثبتی به‌همراه دارد. توسعهٔ اقتصادی یکی از این عوامل است که موجب اشتغال و بازار فروش محصولات فرهنگی و بومی منطقه می‌شود. علاوه‌براین، اگر این برنامه‌ریزی دقیق نباشد، پیامدهای منفی جبران‌ناپذیری به‌همراه خواهد داشت. یکی از این پیامدها تغییر وضعیت امنیتی جامعه است که موجب مشکلات عدیده در منطقه و توسعهٔ گردشگری آن می‌شود. توجه به مقولهٔ امنیت اجتماعی گردشگران شهری، در تمامی زمینه‌ها سبب جذب گردشگران شده که اهمیت زیادی دارد. امروزه گردشگران به مسئلهٔ امنیت و مکان‌های امن توجه ویژه‌ای دارند و مناطقی را برای تفریح و گذراندن اوقات فراغت انتخاب می‌کنند که امنیت اجتماعی کافی داشته باشند؛ بنابراین، در پژوهش حاضر با توجه به مؤلفه‌های تأثیرگذار بر امنیت اجتماعی، تأثیر آن بر گردشگران شهری طرقبه بررسی شد. نتایج نشان می‌دهد درصد بالایی از گردشگران، شهر طرقبه را دارای امنیت اجتماعی بالا می‌دانند. از کل نمونهٔ مورد بررسی، مطابق نظر ۲۲۵ گردشگر (۷۵ درصد) امنیت بالا، ۶۶ گردشگر (۲۲ درصد) امنیت متوسط و ۹ گردشگر (۳ درصد) امنیت اندک است. با توجه به مؤلفه‌های گردشگری و مسائل امنیت اجتماعی شهر، ۱۲۷ گردشگر (۴۲/۳ درصد) با بیشترین درصد اظهار داشته‌اند که بار دیگر به این شهر سفر خواهند کرد و فقط ۳ گردشگر (۱ درصد) اظهار کرده‌اند که دیگر به این شهر سفر نمی‌کنند. همچنین نتایج پژوهش نشان می‌دهد با توجه به آزمون تفاوت میانگین‌ها و سطح معناداری، بین جنسیت گردشگران و احساس امنیت اجتماعی رابطهٔ معنادار معکوس وجود دارد؛ به‌طوری‌که میانگین نمرهٔ احساس امنیت اجتماعی براساس طیف ۱ تا ۵ برای مردان ۸۷/۱۷ و برای زنان ۴۵/۵۳ به‌دست آمد که احساس امنیت کمتر در میان زنان را نشان می‌دهد. این امر به‌دلیل ترس زنان از مواجهه با اراذل‌واوباش، نبود یا دوری پاسگاه‌های نیروی انتظامی از محل رفت‌وآمد آن‌ها، نبود نظارت بر فضاهای عملکردی شهر، تاریک‌بودن پیاده‌روها و خیابان‌های گردشگرپذیر است که اگرچه میزان امنیت تمامی افراد جامعه را کاهش می‌دهد، به‌مراتب بر زنان تأثیر بیشتری دارد. بدین‌ترتیب، ضرورت توجه اساسی به خواست‌ها و نیازهای زنان در فضاهای شهری نمایان می‌شود. همچنین بین سن گردشگران و احساس امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه ۰/۱۴۸ است که به‌صورت مستقیم (مثبت) و در حد ضعیف است؛ بدین‌معنا که با بالارفتن سن گردشگران میزان احساس امنیت اجتماعی نیز به نسبت ضعیفی افزایش می‌یابد که این نتیجه، با یافته‌های عبدلی و دیگران (۱۳۹۳) و خوش‌فر و دیگران (۱۳۹۲) مطابقت دارد. یافته‌ها بیانگر آن است که فضاهای عمومی شهری، بر تأمین احساس امنیت گردشگران تأثیرگذارند. متغیر امنیت فضاهای عموی شهری، با ۷۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته، احساس امنیت را تبیین می‌کند؛ یعنی رابطهٔ مستقیم و معناداری بین متغیر امنیت در فضاهای عمومی شهری و احساس امنیت اجتماعی گردشگران وجود دارد که نشان می‌دهد با افزایش امنیت در فضاهای عمومی شهری، احساس امنیت اجتماعی گردشگران نیز بیشتر می‌شود که با یافته‌های بخارایی و دیگران (۱۳۹۳) مطابقت دارد. توجه به مبلمان شهری و ایجاد سرزندگی در فضاهای کالبدی- فیزیکی شهر، نقش مؤثری در افزایش

احساس امنیت و کاهش ترس در نزد گردشگران دارد؛ بنابراین، مسئولان متولی امور شهری می‌توانند با تزئین، نورپردازی، رنگ‌آمیزی خیابان‌ها و معابر گردشگرپذیر، زمینهٔ ارتقای احساس امنیت را فراهم سازند.

همچنین نتایج نشان می‌دهد عملکرد پلیس نیز از مؤلفه‌های مهم تأمین امنیت اجتماعی برای گردشگران شهر طرقبه محسوب می‌شود؛ به‌طوری‌که متغیر نقش پلیس با ۶۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته، احساس امنیت را تبیین می‌کند؛ یعنی رابطه‌ای مستقیم و معنادار بین متغیر نقش پلیس و احساس امنیت اجتماعی گردشگران وجود دارد که نشان می‌دهد با افزایش امنیت توسط پلیس، احساس امنیت اجتماعی گردشگران نیز افزایش می‌یابد که در تحقیق خلیفه سلطانی (۱۳۹۱) به آن اشاره شده است. تسلط نیروی انتظامی به زبان‌های بین‌المللی، داشتن پلیس گردشگری در محورهای گردشگرپذیر، رعایت اصول اخلاقی در هنگام برخورد با گردشگران و احترام به مذاهب و زبان و نژادها و تسلط کامل به شهر و جاذبه‌های آن جهت راهنمای گردشگران، سبب افزایش رضایتمندی گردشگران شهری و درنتیجه، احساس امنیت اجتماعی آن‌ها می‌شود.

برای رسیدن به احساس امنیت اجتماعی، ارگان‌های دولتی و شهروندان شهر طرقبه هریک به سهم خود باید نقش ایفا کنند؛ چراکه تحقق امنیت، بدون همراهی و مشارکت شهروندان با ارگان‌های دولتی میسر نیست و لازمهٔ این امر، شکل‌گیری نظام مدیریت یکپارچهٔ شهری است.

منابع

۱. بخارایی، احمد، شربتیان، محمدحسن و اعظم احمدی، ۱۳۹۳، **امنیت اجتماعی، ضرورتی در ترویج صنعت گردشگری (مطالعهٔ موردی: کلان‌شهر مشهد)**، مجلهٔ برنامه‌ریزی و توسعهٔ گردشگری، سال سوم، شمارهٔ ۱۱، صص ۷۶- ۹۵.

۲. حاجی‌اسماعیلی، لیلا و مسعود کیانپور، ۱۳۹۳، **امنیت گردشگری و مشکلات آن از دیدگاه مدیران و دفاتر خدمات جهانگردی در استان اصفهان**، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال سوم، شمارهٔ ۲، صص ۴۵- ۶۰.

۳. حسینی، مهدی، برقچی، معصومه، باقرزاده، فهیمه و قدیر صیلمی، ۱۳۹۴، **ارزیابی تأثیرات زیست‌محیطی گسترش بی‌رویهٔ شهرها (مطالعهٔ موردی: پروژهٔ مسکن مهر- شهر طرقبه)**، فصلنامهٔ برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال پنجم، شمارهٔ ۱۸، صص ۴۳- ۵۸.

۴. حیدری چیانه، رحیم و ناصر سلطانی، ۱۳۹۳، **تحلیلی بر نقش ثبات سیاسی و امنیت در توسعهٔ صنعت گردشگری، مطالعهٔ موردی: منطقهٔ خاورمیانه، جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی**، سال بیست‌وپنجم، شمارهٔ ۲، صص ۲۰۹- ۲۲۸.

۵. خلیفه سلطانی، سیدمحسن، معینی طباء، فاطمه‌سادات و نسرین قلانی، ۱۳۹۱، **بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت گردشگران خارجی در اصفهان**، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شمارهٔ ۱، صص ۳۹- ۵۸.

۶. خوش‌فر، غلامرضا، اسفندیان، آزیتا و مریم رحمانی، ۱۳۹۲، **بررسی احساس امنیت فردی و اجتماعی از دیدگاه گردشگران و عوامل مؤثر بر آن، مطالعهٔ موردی: گردشگران منطقهٔ گردشگری ناهارخوران و النگدرهٔ شهر گرگان**، مجلهٔ برنامه‌ریزی و توسعهٔ گردشگری، سال دوم، شمارهٔ ۶، صص ۱۸۱- ۲۰۲.

۷. رمضان‌زاده لسبوئی، مهدی، اکبریان رونیزی، سعیدرضا، رمضانی‌فر، حدیثه و زهرا حیدری، ۱۳۹۴، **توسعهٔ گردشگری در شهرهای ساحلی و امنیت اجتماعی (مطالعهٔ موردی: شهر تنکابن)**، پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، سال سوم، شمارهٔ ۳، صص ۳۰۹- ۳۲۴.

۸. رهنما، محمدرحیم، اجزاء شکوهی، محمد و رضا صمدی، ۱۳۹۳، **برنامه‌ریزی و آمایش راهبردهای ارتقای امنیت**

زائران و گردشگران شهر مشهد با تلفیق مدل‌های برنامه‌ریزی استراتژیک و تحلیل شبکه (ANP-SWOT)، مجلهٔ آمایش جغرافیایی فضا، سال چهارم، شمارهٔ ۱۲، صص ۱۰۱- ۱۲۲.

۹. سیدعلی‌پور، سیدخلیل، رستم گورانی، ابراهیم و سیدمهدی حسینی، ۱۳۹۳، **بررسی سیاست‌ها و راهبردهای توسعهٔ گردشگری در مناطق آزاد تجاری با تأکید بر نظم و امنیت اجتماعی، مطالعهٔ موردی: منطقهٔ آزاد قشم**، پژوهشنامهٔ جغرافیای انتظامی، سال دوم، شمارهٔ ۶، صص ۹۱- ۱۲۴.

۱۰. صدیق‌سروستانی، رحمت‌الله و نوروز نیمروزی، ۱۳۸۹، **بررسی ارتباط بین مشارکت در روابط همسایگی و احساس امنیت در محلات شهر مشهد**، مجلهٔ دانش انتظامی، سال دوازدهم، شمارهٔ ۴۷، صص ۱۸۵- ۲۲۰.

۱۱. صیدایی، سید اسکندر و زهرا هدایتی‌مقدم، ۱۳۸۹، **نقش امنیت در توسعهٔ گردشگری**، فصلنامهٔ تخصصی علوم اجتماعی، سال چهارم، شمارهٔ ۸، صص ۹۷- ۱۱۰.

۱۲. عبدلی، اصغر، محمدی، جمال و رضا ابراهیمی، ۱۳۹۳، **تحلیلی بر میزان احساس امنیت اجتماعی گردشگران شهری (مطالعهٔ موردی: گردشگران داخلی شهر اصفهان)**، نشریهٔ جغرافیا و برنامه‌ریزی، سال هجدهم، شمارهٔ ۵۰، صص ۲۳۵- ۲۵۷.

۱۳. گلی، علی، ۱۳۹۰، **زنان و امنیت در فضاهای عمومی شهری، مطالعهٔ موردی: پارک آزادی شیراز**، فصلنامهٔ جامعه‌شناسی تاریخی، سال سوم، شمارهٔ ۲، صص ۱۴۳- ۱۶۵.

۱۴. لطفی، صدیقه، بردی آنامرادنژاد، رحیم و محمد ساسانی‌پور، ۱۳۹۳، **بررسی احساس امنیت در فضاهای عمومی (مطالعهٔ موردی: کلان‌شهر شیراز)**، مجلهٔ پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال پنجم، شمارهٔ ۱۹، صص ۳۹- ۵۶.

۱۵. محمدی، جواد، بگیان، محمدجواد و سیدسهراب موسوی، ۱۳۹۱، **بررسی رابطهٔ احساس امنیت اجتماعی با کیفیت زندگی زنان شهر کرمانشاه**، فصلنامهٔ مطالعات امنیت اجتماعی، شمارهٔ ۳۱، صص ۱۴۳- ۱۵۶.

۱۶. مختاری، مریم، بلالی، اسماعیل، میرفردی، اصغر و سیده معصومه حسینی اخگر، ۱۳۹۱، **بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج**، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شمارهٔ ۲، صص ۲۱- ۴۰.

۱۷. موسوی، میرنجف، ویسیان، محمد و حکیمه خلیفی‌پور، ۱۳۹۴، **اولویت‌بندی راهبردهای امنیت پایدار در آمایش مناطق مرزی، مطالعهٔ موردی: استان کردستان**، مجلهٔ جغرافیای سیاسی، سال اول، شمارهٔ ۲، صص ۵۳- ۷۵.

۱۸. موسوی، میرنجف، ویسیان، محمد، محمدی حمیدی، سمیه و مریم اصغری، ۱۳۹۴، **احساس امنیت در فضاهای شهری مورد: شهر سرخس، جغرافیا (فصلنامهٔ علمی- پژوهشی و بین‌المللی انجمن جغرافیای ایران)**، دورهٔ جدید، سال سیزدهم، شمارهٔ ۴۵، صص ۱۸۵- ۲۰۲.

۱۹. موسوی، میرنجف، ویسیان، محمد، محمدی حمیدی، سمیه و مهناز اکبری، ۱۳۹۴، **بررسی و اولویت‌بندی توان‌ها و زیرساخت‌های توسعهٔ گردشگری با روش‌های تصمیم‌گیری چندمعیاره (مورد مطالعه: شهرستان‌های استان کردستان)**، گردشگری شهری، سال دوم، شمارهٔ ۱، صص ۱۷- ۳۱.

۲۰. مؤیدفر، سعیده، تقوایی، مسعود و علی زنگی‌آبادی، ۱۳۹۳، **تبیین امنیت گردشگران با تأکید بر مؤلفه‌های مدیریت بحران گردشگری (مطالعهٔ موردی: فضاهای گردشگری شهر یزد)**، پژوهشنامهٔ جغرافیای انتظامی، سال دوم، شمارهٔ ۷، صص ۱- ۲۴.

۲۱. نایب‌پور، محمد، ویسیان، محمد، اصغری، آزاد و سمیه محمدی حمیدی، ۱۳۹۳، **نقش پلیس در احساس امنیت اجتماعی پایدار (مطالعهٔ موردی: شهر دهگلان)**، پژوهشنامهٔ جغرافیای انتظامی، سال دوم، شمارهٔ ۸، صص ۷۷- ۹۶.

۲۲. نسترن، مهین، شاهیوندی، احمد و مرتضی بابایی، ۱۳۹۲، **تحلیل ابعاد مختلف امنیت در محورهای گردشگرپذیر**

شهر اصفهان، مطالعهٔ موردی: محورهای جلفا، زاینده‌رود و بازار اصفهان، پژوهشنامهٔ جغرافیای انتظامی، سال اول، شمارهٔ ۳، صص ۲۳– ۴۸.

۲۳. هزارجریبی، جعفر، ۱۳۹۰، **احساس امنیت اجتماعی از منظر توسعهٔ گردشگری،** مجلهٔ جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، سال بیست‌ودوم، شمارهٔ ۲، صص ۱۲۱– ۱۴۳.

24. Ahmadshah, Sh. and Ahmadwani, M., 2014, **Impact of Conflict on Tourist Flow and Spatial Distribution of Tourists in Kashmir Valley,** World Applied Sciences Journal, Vol. 31, No. 6, PP. 1160-1167.
25. Mthembu, N., 2009, **Tourism Crime, Safety and Security in the Umhlathuze District Municipality,** MSs Thesis of Recreation and Tourism, Faculty of Arts, University of New Zealand, P. 138.
26. Popescu, L., 2011, Safety and Security in Tourism, Case Study: Romania, Forum Geografic, Studii şi Cercetări de Geografie şi Protecţia Mediului, Vol. 10, No. 2, PP. 322–328.
27. Ritchie, B. W. and Campiranon, K., 2015, **Tourism Crisis and Disaster Management in the Asia-Pacific,** Printed and bound in the UK by CPI Group (UK) Ltd, PP. 268.
28. Safari Aliakbari, M., 2013, **Relationship between Security and Development of Rural Tourism (Case Study: Kermanshah Province Border Area Avramanat),** Journal of Basic and Applied Scientific Research, Vol. 3, No. 1, PP. 865-871.
29. Tarlow, P. E., 2014, **Tourism Security : Strategies for Effectively Managing Travel Risk and Safety,**Publication (City/Country) Oxford, United Kingdom,pp.312.